

HOOGRISICOMEDICATIE

ORALE ANTICOAGULANTIA

- Patiëntinformatie -

AZ OUDENAARDE
VZW

| WWW.AZOUDENAARDE.BE |

Inhoud

Inleiding.....	1
1. Wat zijn orale Anticoagulantia?.....	1
2. Soorten antistolling en hun werking.....	2
3. Wie krijgt orale anticoagulantia voorgeschreven?	4
4. Hoe wordt het geneesmiddel ingenomen?	4
4.1. De dosis	4
4.2. Het tijdstip	5
4.3. De wijze van inname	5
4.4. De opvolging	5
5. Voorzorgsmaatregelen	6
5.1. Sport en lichaamsbeweging	6
5.2. Vakantie.....	6
5.3. Lichaamsverzorging	6
5.4. Interactie met andere geneesmiddelen.....	6
5.5. Voeding.....	7
5.6. Operaties, invasieve onderzoeken en tandarts.....	7
5.7. Bloedingen.....	8
5.8. Risico's	8
6. De antistollingskaart.....	9
7. Tot slot	10
Notities.....	11

Inleiding

Met deze brochure willen we u de nodige informatie verschaffen over anticoagulantia en het belang aanduiden van een correcte inname van deze medicatie.

Bij verkeerd gebruik zijn deze geneesmiddelen immers niet onschuldig. Bij hoog risico medicatie is er sprake van een verhoogd risico op het veroorzaken van ernstige tot zeer ernstige lichamelijke/fysieke schade bij de patiënt bij verkeerd gebruik. De anticoagulantia behoren tot deze groep geneesmiddelen.

Het is onmogelijk om in deze brochure alle details van de verschillende antistollingsmiddelen te beschrijven. Aarzel daarom niet om bijkomende vragen te stellen aan uw (huis)arts of de verpleegkundige.

1. Wat zijn orale Anticoagulantia?

Orale anticoagulantia zijn geneesmiddelen die via de mond worden ingenomen en die het stollingsproces in het lichaam verminderen of remmen. Deze geneesmiddelen voorkomen het ontstaan van bloedstolsels. Ze kunnen enkel op voorschrift van de arts worden verkregen.

Anticoagulantia worden in de volksmond wel eens ‘bloedverdunners’ genoemd. Dit is geen juiste benaming, omdat ze het bloed niet dunner maken, maar ervoor zorgen dat het bloed minder snel stolt. Een stolling zorgt ervoor dat een bloeding stopt, denk onder meer aan een korstje op een wond.

Soms is de stolling van het bloed ontregeld en worden er klonters in het lichaam gevormd op plaatsen waar het niet nodig is. Zo kunnen klonters ontstaan in de benen, longen, hersenen en het hart. Deze kunnen ernstige schade veroorzaken, soms met de dood tot gevolg.

De arts schrijft antistollingsmiddelen of anticoagulantia voor om de vorming en de groei van bloedstolsels tegen te gaan. Omdat deze medicatie de bloedstolling remt, moet u goed opletten voor bloedingen. Die zullen namelijk minder snel stoppen.

2. Soorten antistolling en hun werking

Er bestaan twee soorten antistollingsgeneesmiddelen. Enerzijds zijn er de Vitamine K-antagonisten en anderzijds zijn er de nieuwe orale anticoagulantia, ook wel NOAC's genoemd. Elk hebben ze hun eigen werking.

2.1. Werking van de Vitamine K-antagonisten

Vitamine K heeft een belangrijke rol in het stollingsproces, het aanmaken van bloed en bloedklonters in het lichaam. De meeste vitamine K krijgen we via onze voeding binnen (zie titel 5.5 Voeding).

Indien deze vitamine in een grotere hoeveelheid wordt ingenomen, beïnvloedt ze de werking van de stolling, waardoor na een bloedcontrole blijkt dat de INR-waarde gedaald is (zie verder).

Antistollingsmedicatie zorgt ervoor dat er minder vitamine K werkzaam is, waardoor de aanmaak van stollingsfactoren geremd wordt. Dit gebeurt onder meer bij volgende geneesmiddelen:

Vitamine K antagonisten

Sintrom® (Acenocoumarol),

Marcoumar® (Fenprocoumon)

Marevan® (Warfarine).

Wat is INR?

De INR of International Normalized Ratio is een waarde die via het bloed wordt bepaald. Aan de hand van deze waarde kan men in het labo nagaan hoeveel tijd het bloed nodig heeft om een bloedstolsel aan te maken.

Hoe hoger de INR-waarde, hoe langer het duurt vooraleer het bloed stolt. De INR-waarde is voor elke patiënt verschillend en afhankelijk van onderliggende aandoeningen. Voor meer inlichtingen hierover, vraag raad aan uw arts.

2.2. Werking van de NOAC's

Deze nieuwe orale anticoagulantia hebben als voordeel dat het dieet een minder grote invloed heeft op de werking. Dit is één van de redenen waarom het bij deze geneesmiddelen minder noodzakelijk is om een regelmatige bloedcontrole te laten gebeuren. Bij deze medicatie controleert de arts hoe goed uw nieren werken. De NOAC's beïnvloeden het stollingsproces op een specifiekere manier.

Deze geneesmiddelen zijn onder meer:

NOAC's – nieuwe orale anticoagulantia

**Eliquis® (Apixaban),
Pradaxa® (Dabigatran),
Lixiana® (Edoxaban)
Xarelto® (Rivaroxaban).**

3. Wie krijgt orale anticoagulantia voorgeschreven?

Antistollingsmiddelen moeten ingenomen worden om de schadelijke effecten van bloedklonters te voorkomen of te behandelen. Er zijn meerdere redenen om dit te doen:

- Diep veneuze trombose, longembolie.
- Metalen hartkleppen/ kunstklep.
- Bepaalde hartaandoeningen, zoals ritmestoornissen,...

4. Hoe wordt het geneesmiddel ingenomen?

De dosis van anticoagulantia is afhankelijk van:

- persoon tot persoon;
- de soort antistolling die u werd voorgeschreven;
- de combinatiemogelijkheden met de geneesmiddelen die u reeds inneemt;
- de voeding.

Neem daarom uw medicatie in zoals door de arts werd voorgeschreven en dit op een vast tijdstip. Een foute inname kan ernstige gevolgen hebben.

4.1. De dosis

Afhankelijk van eventuele klachten, problemen, aandoeningen en andere medicatie zoekt de arts naar de juiste balans in uw geneesmiddelengebruik. Een teveel aan anticoagulantia kan bloedingen veroorzaken. Te weinig inname van anticoagulantia kan dan weer het risico op vorming van ongewenste bloedstolsels verhogen.

Bij inname van de vitamine K-antagonisten kan de dosis in de loop van de tijd veranderen, doordat uw voeding een invloed kan hebben op de bloedwaarden. Juist omdat u elke dag anders eet, schommelen de bloedwaarden.

4.2. Het tijdstip

De medicatie wordt ingenomen volgens een individueel schema dat door de arts is opgesteld. Neem anticoagulantia in bij de maaltijd op een vast tijdstip. Eénmaal u een tijdstip heeft gekozen, dient u dit dagelijks op dat moment te herhalen, ook bij een verblijf in een andere tijdszone. De kans op het vergeten van de medicatie is kleiner, doordat u uw dagelijkse gewoonte aanhoudt.

Bent u een dag vergeten de medicatie in te nemen? Lees dan uw bijsluiter. Mocht deze informatie onduidelijk zijn, vraag dan zeker advies bij de (huis)arts of overleg met de verpleegkundige of de apotheker. Er bestaan heel wat hulpmiddelen die u kunnen ondersteunen bij het correct en tijdig innemen van uw medicatie.

4.3. De wijze van inname

Orale anticoagulantia zijn tabletten die u via de mond inneemt met een slok water. Met uitzondering van warfarine (Marevan®) mogen de geneesmiddelen niet geplet, gekauwd of geopend worden.

4.4. De opvolging

Bij een vitamine K-antagonist (zie tabel pg.2) moet de bloedwaarde (de INR) goed gecontroleerd worden. In het begin gebeurt dat 1 tot 2 maal per week totdat de juiste dosis bepaald is. Nadien moet de bloedcontrole minder vaak gebeuren (gemiddeld om de 4 à 5 weken).

Bij de NOAC's (zie tabel pg.3) zijn geen regelmatige bloedcontroles nodig. Bij de inname van een NOAC controleert de arts uw nierfunctie voor de start van de behandeling. Bij een vermoeden van een verminderde nierfunctie gebeurt een jaarlijkse bloedcontrole. Bij nierproblemen wordt de medicatie gestopt of wordt de dosis verlaagd.

5. Voorzorgsmaatregelen

5.1. Sport en lichaamsbeweging

Beweeg regelmatig. Geef de voorkeur aan een sport of activiteit waarbij het risico op vallen tot een minimum beperkt wordt.

5.2. Vakantie

Overleg met de arts welke maatregelen u moet nemen op vakantie. Neem voldoende medicatie en uw antistollingskaart mee. Sommige patiënten moeten hun bloed laten controleren. Let op, diarree kan de antistolling ontregelen!

5.3. Lichaamsverzorging

Probeer bloedingen te voorkomen. Poets uw tanden grondig, maar voorzichtig en gebruik een zachte tandenborstel. Een elektrisch scheerapparaat is veiliger dan een scheermesje. Knip uw nagels met een nagelknipper en niet met een schaarje.

Laat de tandarts, pedicure of manicure altijd weten dat u orale anticoagulantia gebruikt.

5.4. Interactie met andere geneesmiddelen

Er zijn verschillende geneesmiddelen die een invloed hebben op de werking van anticoagulantia. Daarom is het belangrijk de arts en apotheker op de hoogte te brengen van alle medicatie die u inneemt. Let ook op voor geneesmiddelen zonder voorschrift,

zoals pijnstillers en andere medicatie. Neem ze niet in op eigen initiatief, maar vraag raad aan de arts en apotheker en lees de bijsluiter.

Het is van groot belang dat u steeds uw medicatielijst met vermelding van de namen, dosissen en de frequentie van inname bij u hebt. Zo kan de informatie in onverwachte omstandigheden geraadpleegd worden.

Indien u op reis gaat, kan u samen met de arts het Europees medisch paspoort aanmaken. In dit document worden uw medische gegevens opgenomen zoals medische voorgeschiedenis, medicatie,... . Op dit paspoort staat alles uitgelegd in de verschillende Europese talen, waardoor een mogelijke behandeling in het buitenland efficiënt kan verlopen.

5.5. Voeding

Als u een van de vitamine K-antagonisten inneemt, dan moet u weten dat het lichaam vitamine K opneemt uit:

- groene bladgroenten;
- koolsoorten;
- plantaardige olie;
- lever;
- eierdooier.

Als u de nieuwe orale anticoagulantia of Marcoumar® neemt, eet dan geen pomelmoes. Pompelmoes bevordert het risico op bloedingen. Andere voedingsmiddelen kunnen zonder problemen gebruikt worden.

5.6. Operaties, invasieve onderzoeken en tandarts

Wanneer u een ingreep of onderzoek moet ondergaan, moet u vermelden dat u behandeld wordt met antistollingsproducten. Neem uw stollingskaart mee. De arts kan dan beslissen of de

inname gestaakt moet worden en of eventuele vervanging door een ander geneesmiddel noodzakelijk is.

5.7. Bloedingen

Door de inname van antistolling is er meer kans op bloedingen. Het voorkomen van de bloeding is afhankelijk van de intensiteit en stabiliteit van de ontstolling. Daarnaast hebben bepaalde risicopatiënten een grotere kans op bloedingen, zoals bijvoorbeeld patiënten met hoge bloeddruk, kanker en diegenen die recent een operatie hebben ondergaan.

Onderstaande signalen moeten u eraan herinneren dat uw bloed misschien **te sterk ontstold** is. Raadpleeg in dit geval de arts:

- Neusbloedingen.
- Tandvleesbloedingen tijdens het poetsen van de tanden.
- Frequente grote blauwe plekken zonder enige aanleiding.
- Aanwezigheid van bloed in de stoelgang, urine of fluimen.
- Zwarte stoelgang, donkerbruine/-rode urine.
- Plotse gezichts- of gehoorstoornissen.
- Verlamningsverschijnselen.
- Hoofdpijn, braken, bewustzijnsstoornissen na een val of verwonding.

De arts zal hierna beslissen welke voor u de beste behandeling is.

5.8. Risico's

Het belangrijkste risico bij inname van anticoagulantia is het risico op bloedingen.

Raadpleeg onmiddellijk de arts in de volgende gevallen:

- U nam teveel anticoagulantia in;
- Een bloeding stopt niet spontaan;

- U hebt vaak bloedend tandvlees na het tandenpoetsen;
- Er ontstaat pijn of zwelling na een inspuiting;
- U hebt hevige menstruaties of een tussentijdse bloeding;
- U valt of verwondt zich, vooral als u uw hoofd heeft gestoten;
- U vertoont tekens van een ernstige bloeding:
  - Misselijkheid, bloedbraken;
  - Ongewone zwakte, vermoeidheid, bleekheid, duizeligheid, hoofdpijn;
  - Onverklaarbare zwelling;
  - Grote blauwe plekken, zonder enig aanstootgevend gedrag;
  - Donkerrode of bruine urine;
  - Zwarte of bloederige ontlasting;
  - Bloedneus;
  - Pijn en zwelling na een ongeval.

Bijwerkingen

Breng de arts op de hoogte van alle bijwerkingen die u ondervindt.

6. De antistollingskaart

Als u een Vitamine K-antagonist inneemt, ontvangt u een antistollingskaart.

De antistollingskaart bevat volgende gegevens:

- Naam van het antistollingsproduct.
- Resultaten van de antistollingstest (INR).
- Voorgeschreven dosis medicatie.
- Datum van de volgende bloedcontrole.

Draag uw antistollingskaart altijd op zak, bijvoorbeeld bij uw identiteitskaart. Op deze manier kunnen hulpverleners indien nodig, de juiste informatie vinden.

Wijs de arts/ zorgverlener er altijd op dat u anticoagulantia neemt.

7. Tot slot

Heeft u na het lezen van deze brochure nog vragen of opmerkingen, dan kan u terecht bij de huisarts, behandelend arts of de verpleegkundige.

Wij hopen dat deze brochure u een duidelijk zicht geeft op het verloop van de behandeling met anticoagulantia of antistollingsmiddelen.

**Voor meer info raadpleeg:
Uw huisarts**

AZO/HRM/348
V1.0

AZ OUDENAARDE
VZW

AZ OUDENAARDE VZW

Minderbroedersstraat 3 | 9700 Oudenaarde

T 055 33 61 11 | Fax 055 33 66 95

info@azoudenaarde.be

www.azoudenaarde.be